

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Mediji i tržište kapitala

Sandra Simić

12. Znanstveno – stručna konferencija Hrvatsko novčano tržište
Opatija, 15. svibnja 2009.

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Direktiva Europske unije

- EU Direktiva o preporukama 125/03 implementirana je u Zakon o tržištu kapitala (ZTK)
- Direktiva ističe potrebu poštivanja dva javna interesa: slobode medija, kao i zaštite ulagača, vjerodostojnim i točnim informiranjem javnosti o tržištu kapitala
- Istinito informiranje javnosti u interesu je i novinarske struke i tržišta kapitala

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Preporuke

- ZTK propisuje opća i posebna pravila vezana uz prikaz preporuka – opća pravila se odnose na novinare (članci 471.-473., 475., 477. ZTK)
- Davatelj preporuke je fizička ili pravna osoba koja izrađuje ili distribuira preporuke pri obavljanju svoje profesije ili poslovne djelatnosti

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Preporuka

- Preporuka je istraživanje ili informacija kojom se **izričito** ili **prešutno** preporuča ili predlaže strategija ulaganja, namijenjena javnosti, uključujući svako mišljenje o trenutačnoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni.

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Izričita preporuka

- Izričita preporuka glasi: **kupiti, prodati, držati** (buy, sell, hold). Na primjer:
  - *“Dionicu xy svrstali smo u dobru kupnju.”*
  - *“Ovo je dobar savjet za kupnju”.*

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Prešutna preporuka

- Prešutna preporuka može upućivati na ciljane cijene ili glasiti, primjerice:
  - *"Dionica je precijenjena/potcijenjena."*
  - *"Dionica ima veliki potencijal za oporavak."*
  - *"Ideja dana"*
  - *"Ideja za trgovanje"*
  - *"Top player"*
  - *"Outperformer"*
  - *"Underperformer"*
  - *"Bull/Bear shares"*

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Preporuke

- Preporuka mora sadržavati detaljno propisane informacije kojima se jamči njezina vjerodostojnost
- Pouzdanost izvora
- Činjenice se trebaju razlikovati od tumačenja, procjena, mišljenja ili ostalih nečinjeničnih informacija

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Preporuke

- Novinar je dužan navesti na kojim pretpostavkama temelji preporuku, dakle, reći logički slijed razmišljanja koji je doveo do takvog zaključka
- Novinar u članku mora jasno istaći **tko** daje preporuku – novinar ili analitičar čija se analiza prenosi, navesti **ime i radno mjesto** osobe koja je pripremila preporuku – kako bi javnost mogla procijeniti stručnost te osobe

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Objava interesa

- Davatelj preporuke dužan je objavljivati **sve odnose i okolnosti** za koje se u razumnoj mjeri može očekivati da će narušiti objektivnost preporuke (npr. vlasništvo dionica na koje se preporuka odnosi, ugovorni odnosi s izdavateljem te dionice i slično)

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Medijski privilegij

- Ako novinari podliježu pravilima kojima se postižu istovjetni učinci, tada će se primjenjivati ta pravila umjesto Zakona, u dijelu koji se odnosi na preporuke
- Primjena zakona ovisi o načinu na koji su novinari organizirani u pojedinoj zemlji, odnosno, imaju li uspostavljen odgovarajući self-regulated sustav

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Primjer – Velika Britanija

- Profesionalni kodeksi na nivou cijele struke i interni kodeksi novinarskih kuća
- Press Complaints Commission - neovisno tijelo sastavljeno od 17 članova, većina kojih nisu povezani s novinarstvom, kojem javnost podnosi pritužbe na rad novinara
- The Broadcasting Code – Office of Communications

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Primjer - Velika Britanija

- **Financial Journalism Best Practice Note 2005**
(financijski interesi, interno i eksterno objavljivanje sukoba interesa)
- Eksterno objavljivanje financijskog interesa i sukoba interesa, na dobrovoljnoj osnovi, smatra se pozitivnom praksom. Eksterno objavljivanje savjetuje se u slučajevima kada novinar daje preporuku (buy, sell, hold)

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Velika Britanija – BBC Guidelines for Financial Journalism

- Svaki financijski novinar treba pretpostaviti da bi njegov financijski interes mogao biti povezan s programskim sadržajem
- Urednička politika nalaže da osoblje BBC-ja ne smije imati vanjski interes ili neku obvezu koja bi mogla narušiti BBC-jevu reputaciju nepristranosti, poštenja i integriteta

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Velika Britanija – BBC Guidelines for Financial Journalism

- Uvjeti objave financijskih interesa ili sukoba interesa su stroži za financijske novinare u odnosu na ostale zaposlene osobe u BBC-u
- Zabrana promoviranja financijskog proizvoda ili usluge
- BBC Declaration of Personal Interest Form - preslike se čuvaju u osobnom kartonu novinara

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Primjer - Njemačka

U Njemačkoj postoje 4 vrste “self – regulated” sustava, i to:

1. Za pisane medije – u nadležnosti Novinarskog vijeća, Presserat
2. Za javne televizijske i radijske mreže
3. Za privatne televizijske i radijske mreže
4. Individualni sustavi unutar izdavačkih kuća

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Primjer - Njemačka

- Sustav treba predvidjeti sankciju za nepoštivanje pravila (opomena, ugovorna kazna, otkaz ugovora o radu ili slično)
- Preporuke njemačkog Novinarskog vijeća odnose se na: razdoblje u kojem novinar ne smije trgovati onom o čemu izvještava, načine objave sukoba interesa, organizacijske mjere unutar novinske kuće u svrhu zaštite povjerljivih informacija, razgraničenje između tajnosti podataka i javnog interesa i slično

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Primjer - Njemačka

- Različita praktična rješenja objave interesa (interni registar, objava javnom bilježniku, podnaslov na TV ekranu, usmeni navod u radijskoj emisiji i slično)
- Razlike u internim pravilima medijskih kuća ovisno o njihovom prestižu

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Zaključak

- Novinar treba uvijek voditi računa da ne postavlja vlastiti interes ispred interesa svoje struke, odnosno, javnog interesa
- Donošenje specijaliziranih etičkih kodeksa za financijsko novinarstvo smatra se pozitivnom praksom
- Sloboda govora osnova je za dijalog između novinara i regulatora tržišta kapitala

HANFA
REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

Hvala na pažnji

Sandra Simić, mag. iur.
Viša savjetnica

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Zagreb, Miramarska 24b
Sektor za superviziju II
Odjel za tržišta kapitala
Telefon: 01 - 6173 200
Telefax: 01 - 4811 507
Web: www.hanfa.hr